

مجموعه مقالات

نهمین سمینار انجمن مشاوره ایران

مشاوره و چالش‌های نسل جوان

دبیر علمی سمینار
دکتر رحمت اله نورانی پور
به کوشش
ماری بکتاش

جوان و اشتغال

منتشر شده توسط سایت شخصی
دکتر عبدالله شفیع آبادی
www.dr-a-shafiqabadi.ir

دکتر عبدالله شفیع آبادی*

چکیده

جوانی مرحله انتقال از آسیب پذیری های کودکی به قانون گرایی، وظایف، مسئولیت ها و مشکلات دوران بزرگسالی است که با ویژگی هایی چون انسجام هویت، رشد اجتماعی و فرهنگی، استحکام اندیشه و جهان بینی، همسرگزینی و تشکیل خانواده و انتخاب شغل مشخص می شود. یکی از عوامل مؤثر در هویت یابی و حضور فعال جوانان در جامعه داشتن شغل است. شغل تنها تأمین کننده نیازهای مادی جوانان نیست بلکه در ایجاد احساس امنیت و هویت با ثبات به آنان کمک می کند و سبب رشد شخصیت، کسب تجربه و گسترش مهارت های ارتباطی آنان می گردد.

در این مقاله ضمن بررسی تعاریف مرتبط با اشتغال از جمله اشتغال کاذب و همچنین بیکاری برخی از مهمترین علل و عوامل به وجود آورنده بیکاری از جمله رشد جمعیت و کاهش مرگ و میر، مهاجرت روستاییان به شهرها، رشد و پیشرفت تکنولوژی به تبع آن جایگزین شدن برنامه ریزی نشده ماشین آلات صنعتی به جای نیروی انسانی، هماهنگی بین نیازهای بازار کار با آن چه در مدارس و دانشگاه ها آموزش داده می شود، بین بودن نرخ سرمایه گذاری یا عدم استفاده مطلوب از سرمایه گذاری های انجام شد، نبود تخصص و مهارت نیروی کار، عدم برنامه ریزی صحیح در جهت توسعه اقتصادی کشور و توجه ناکافی به صنعت توریسم مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

راهکارهایی نیز برای رفع آن ارائه شده است که برخی از مهمترین آن ها عبارتند

۱۸
منتشر شده توسط موسسه حمایت شخصی
دکتر آناه شایسته آبادی
www.dr-ashafabadi.ir

بیشترش آموزش های فنی و حرفه ای، اشتغال، آشنایی با انواع فناوری های
مناطق محروم برای بهره گیری هر چه بیشتر مردم از انواع فناوری های
جدید در جهت تولید بیشتر و کاهش مصرف گرایی، اصلاح قوانین تأمین اجتماعی که در
مواردی مانع استخدام نیروی جدید کار می شود، اصلاح و بازنگری قوانین بازنشستگی،
ایجاد دفاتر مشاوره شغلی و حمایت از جوانان جویای کار و ملزم نمودن بانک ها برای
حمایت مالی از طرح های تعاونی و اشتغال زا.
واژگان کلیدی: جوان - اشتغال

تعریف جوانی

جوان از نظر لغوی به هر چیزی اطلاق می شود که از عمرش زیاد نگذشته باشد
خواه حیوان، خواه انسان و خواه نبات. اما از نظر مفهومی جوان در هر تحقیق و مطالعه
علمی و تخصصی تعریف خاص خودش را دارد (معین، ۱۳۷۵).

مارگارت میدا جوانی را به عنوان دوره اگر - آیا تعریف می کند. او معتقد است
که این دوره با دو ویژگی خاص مشخص می شود. یکی انتظارات گسترده و دیگری
ناکامی های عمیق. به نظر مید جوانی دوره ای است که هنوز دستیابی های اقتصادی،
اجتماعی و روانی کامل نشده اند (شفرز، ترجمه راسخ، ۱۳۸۳).

از دیدگاه های دیگر جوانی دوره طوفانی عمر است و جوان گرچه از مرحله
نوجوانی که دوره آشوب شدید است رها گردیده و به دنیای آرامش نسبی وارد شده،
اما همچنان مثل آتش برافروخته و شعله ور است. آنان جوانی را دوره تحول، بحران و
تغییرات جسمی و غریزی می دانند که به نوبه خود سبب بروز دگرگونی های روانی و
عاطفی می گردد (اکبری، ۱۳۸۱).

عده ای نیز جوانی را زمان بزرگترین فرصت ها، آزمایش ها و انتخاب ها در حیطه
شغلی و ازدواج برای ورود به زندگی بزرگسالی، انسجام هویت، استقلال طلبی، آرمان
خواهی، آینده نگری و زمان

یکی سو با شور و شوق به دنیای بزرگسالی می نگرد و از سوی دیگر به خاطر نداشتن دچار احساس تعارض و عدم امنیت می شود (لطف آبادی، ۱۳۸۵).

منتشر شده توسط سایت تخصصی
دکتر عبدالله شهبازی
www.drshabazi.ir

تعریف اشتغال

یکی از عوامل مؤثر در هویت یابی و حضور مؤثر و فعال جوان در جامعه داشتن شغل است. شغل فقط تأمین کننده نیازهای مادی جوانان نیست بلکه در ایجاد احساس امنیت و هویت با ثبات به آنان کمک می کند و سبب رشد شخصیت، کسب تجربه و گسترش مهارت های ارتباطی جوانان می گردد. برعکس بیکاری باعث بروز تردید و سرخوردگی، ناامنی روانی و گرایش به سوی بسیاری از مفاسد و آلودگی های فردی و اجتماعی می شود.

ایران یکی از جوان ترین بافت های جمعیتی دنیا را داراست. این واقعیت گرچه نقطه قوت و امیدواری برای آینده کشور است اما گویای این مسئله نیز هست که جهت به بار نشستن و کارایی این سرمایه عظیم باید برای رفع نیازهای زیستی، عاطفی و اجتماعی جوانان به ویژه نیازهای شغلی آنان اقدامات گسترده ای صورت پذیرد که تدارک آن بسیار دشوار است و توجه ویژه ای را از طرف مسئولان می طلبد.

اشتغال در معنای خاص شامل کارهای دستی یا فکری است که انسان در زندگی برای خود انتخاب می کند. اشتغال همچنین به معنی حضور فعال در ساختار اجتماعی به منظور ایجاد بهره وری اقتصادی و سهم شدن در رشد و توسعه جامعه است (انصاری و ربانی، ۱۳۸۴؛ شفیع آبادی، ۱۳۸۷).

در اشتغال کاذب گرچه فرد دارای شغل و درآمد است ولی شغل او از لحاظ درآمد ملی و اقتصاد عمومی کشور نافع نیست و با حذف آن شغل نه فقط خللی به گردونه کار کشور وارد نمی شود بلکه باعث افزایش بهره وری نهایی کار تولیدی نیز می گردد. مشاغلی مثل دلالی؛ کوپن فروشی، خرید و فروش تلفن همراه، و ماشین و ارز جزء مشاغل کاذب محسوب می شوند (نواح و همکاران، ۱۳۸۶؛ رجب زاده و ملکی، ۱۳۸۷).

مشکل بیکاری نیز مربوط به زمانی است که جمعیت فعال و آماده به کار کشور

منتشر شده توسط سایت شخصی
 دکتر عبدالله شفیع آبادی
 www.dr-ashafiqabadi.ir

در این زمینه نداشتن اقتصادی فعالیت اقتصادی نداشته باشند. بررسی تاریخی بیکاری در دنیا نشان می دهد که تا پایان سال ۱۹۵۷ میلادی تعداد بیکاران آمریکا ۵ میلیون بود در حالی که این تعداد در سال ۲۰۰۸ از مرز ۱۰ میلیون نفر گذشت. همچنین بیکاران انگلستان در سال ۱۹۵۸ تعداد ۴۴۰ هزار نفر بود که در حال حاضر چندین برابر شده است. در سایر کشورهای دنیا به ویژه هندوستان نیز این معضل در حال گسترش است. سایر گزارش ها حکایت از آن دارد که در کشورهای اروپایی و آسیایی، اسپانیا با ۱۷/۴ درصد، بیشترین رقم بیکاری را دارد، در فرانسه بیکاران ۸/۸ درصد کل جمعیت فعال این کشور را تشکیل می دهند. این آمارها همچنین برای آلمان، ایتالیا، ژاپن و مناطق شهری چین به ترتیب ۶/۹، ۴/۸ و ۴/۳ درصد است. در ایران در سال ۱۳۸۸ بالاترین نرخ بیکاری ۱۹/۵ درصد مربوط به لرستان و کمترین ۴/۲ درصد مربوط به خراسان شمالی است.

رابطه اشتغال و سلامت روانی - اجتماعی

اشتغال درست در تأمین نیازهای روانی انسان نقش غیر قابل انکاری دارد و باعث احساس امنیت و ارزشمندی، عزت نفس، خود پنداره و هویت مثبت می گردد. از سوی دیگر هرگاه شغلی مورد علاقه انسان نباشد نگرانی، استرس، ناکامی و حتی بیماری های جسمانی و روانی در فرد پدیدار می شود. براساس تحقیقات گچمن^۱ (۱۹۷۵)، وارن^۲ (۲۰۰۴)، اهلا^۳ (۲۰۰۵)، فری^۴ (۲۰۰۵)، بروم^۵ (۲۰۰۶)، کیم^۶ (۲۰۰۶)، گریفین^۷ (۲۰۰۷)، لاو^۸ (۲۰۰۷)، مارین^۹ (۲۰۰۷)، آلیسون و استوری^{۱۰} (۲۰۰۹)، لی^{۱۱} (۲۰۰۹) و پاول و موسر^{۱۲} (۲۰۰۹) بین رضایت شغلی، در آمد، شرایط محیط کار، شهرت شغلی و سلامت روان ارتباط مثبت و بین فرسودگی شغلی، کمبود امنیت شغلی، بیکاری و سلامت روان ارتباط منفی وجود دارد. بنابراین افراد بیکار از لحاظ عواطف و احساسات دچار بی ثباتی هستند.

1- Gechman & Wiener
 2- Warren
 3- Abel
 7- Griffin
 8- Lu

خود را از دست می دهند، احساس حقارت می کنند، خود را زبون و بیچاره می دانند و از آینده ترس و وحشت دارند.

اشتغال همچنین با نقش مهمی که در پیشگیری و ریشه کنی فساد دارد سلامت جامعه را فراهم می آورد. چرا که افراد بیکار به خاطر عدم تأمین نیاز هایشان غالباً به سوی انحراف، بزهکاری، اعتیاد، سرقت، خودکشی، تهاجم، خرابکاری و حتی قتل روی می آورند. بنابراین در یک جمع بندی کلی می توان مزایای کار کردن را به شرح ذیل بر شمرد:

کسب استقلال، رفع نیازهای اقتصادی و کاهش احساس اضطراب ناشی برآورده نشدن نیازها؛ ایجاد فرصتی برای بهره گیری از قابلیت ها و توانمندی های شخصی و همچنین ارزیابی آن ها؛ صرف انرژی در راه مطلوب؛ احساس تعلق به جامعه؛ ایجاد تنوع در زندگی؛ نظم دادن به امور زندگی روزمره و جلوگیری از احساس کسالت و افسردگی؛ فراهم آوردن فرصتی برای ایجاد روابط دوستانه و مشارکت های اجتماعی؛ جلب تحسین و تشویق دیگران و کمک به رفع نیازهایی چون کسب موفقیت و مفید بودن و خدمت کردن به مردم؛ و احساس ارزشمندی (گیدنزا، ترجمه صبوری، ۱۳۷۹؛ شفیع آبادی، ۱۳۸۷).

عوامل موثر در بیکاری جوانان

به عقیده صاحب نظران رشد بیکاری علل گوناگونی دارد که در مرحله نخست گریبانگیر جوانان است. برخی از مهمترین آن ها عبارتند از: رشد جمعیت و کاهش مرگ و میر، مهاجرت ناخواسته روستاییان به شهرها، بی برنامه گی در جذب پیشرفت های صنعتی و به تبع آن جایگزینی نامناسب ماشین آلات صنعتی به جای نیروی کار دستی، دسترسی کمتر زنان به فرصت های شغلی که موجب رشد بیکاری در جمعیت زنان به عنوان بخش عظیمی از نیروی کار جامعه می شود؛ ناهماهنگی بین نیازهای بازار کار با آن چه در مدارس و دانشگاه ها آموزش داده می شود؛ پایین بودن سرمایه گذاری؛ عدم استفاده مطلوب از سرمایه های موجود در جهت اشتغال زایی؛ کمبود تخصص و مهارت نیروی کار؛ ضعف برنامه ریزی صحیح در جهت توسعه اقتصادی؛ توجه ناکافی به

جوان و ...
توریسم؛ بحران های سیاسی و اقتصادی مثل جنگ و عوارض ناشی از آن؛ کاهش صادرات؛ مشکلات استخدامی؛ ضعف فرهنگ کار در کشور؛ در نظر نگرفتن سرمایه گذاری لازم در راستای ایجاد مراکز فنی و حرفه ای و کارآفرینی؛ کمبود اطلاعات کافی درباره وضعیت بازار کار؛ و نقش کم رنگ رسانه ها در ترغیب و تشویق جوانان به سوی اقداماتی نظیر کسب مهارت و تخصص که منجر به اشتغال آن ها در آینده می شود.

عوارض ناشی از بیکاری

می توان گفت که بیکاری نتایج و پیامدهای به همراه دارد که اهم آن ها عبارتند از: عقب ماندگی و توسعه نیافتگی کشور، فقر، اعتیاد، افزایش کودکان خیابانی، بحران و رکود اقتصادی؛ افزایش تعارض والدین و به تبع آن به خطر افتادن سلامت کودکان و تضعیف بازده تحصیلی آنان؛ متلاشی شدن زندگی خانوادگی و افزایش طلاق؛ ازدست دادن آزادی فردی و طرد شدن از جامعه؛ کاهش تدریجی مهارت های فردی و فراموشی فنون یاد گرفته شده شغلی در اثر عدم تکرار و تمرین؛ به خطر افتادن سلامت جسمانی بر اثر گرسنگی و کمبود امکانات بهداشتی و درمانی؛ کاهش سطح سواد و آموزش مردم؛ افزایش مهاجرت به خارج از کشور و نارضایتی نسبت به دولت و افزایش آمادگی جذب افراد در گروه های سیاسی مخالف حاکمیت.

روش های بکارگماری

بررسی پژوهش های انجام شده مشخص می کند که برخی از مهمترین راهکارهای به کارگماری جوانان در بخش های مختلف تولیدی، صنعتی و خدماتی کشور برای رفع مشکل بیکاری جامعه عبارتند از: گسترش آموزش های فنی و حرفه ای؛ استفاده بهینه از درآمد های نفتی؛ کاهش بیسوادی و فقر در مناطق محروم برای بهره گیری هر چه بیشتر مردم از انواع فناوری های جدید در جهت تولید بیشتر و کاهش مصرف گرایی؛ اصلاح قوانین تأمین اجتماعی که در مواردی مانع استخدام نیروی کار جدید می شود؛ اصلاح قوانین بیمه در جهت تشویق تولید منتهی به صادرات؛ اصلاح سیستم مالیاتی کشور در جهت حمایت از اشتغال مولد؛ اصلاح ...

در روش های بکارگیری مجدد بازنشستگان؛ ایجاد دفاتر مشاوره شغلی و حمایت از جوانان جویای کار؛ ملزم نمودن بانک ها برای حمایت مالی از طرح های تعاونی و تشویق بخش خصوصی در جهت اجرای پروژه های اشتغال زا؛ جلوگیری از رشد بی رویه جمعیت؛ ایجاد قوانین مطلوب برای جذب سرمایه گذاری خارجی؛ تشکیل صندوق سرمایه گذاری اشتغال جوانان و حمایت از طرح های خود-اشتغالی و کارآفرینی؛ ایجاد بانک های اطلاعاتی نیازسنجی اشتغال جوانان؛ گسترش پروژه های کار در منزل و تشویق و ترغیب افراد برای انجام کارهای خصوصی؛ انتشار اطلاعاتی درباره مشاغل گوناگون برای افزایش آگاهی جوانان از وضعیت بازار کار؛ ایجاد ارتباط بین نظام آموزشی و بازار کار، بررسی و ارزیابی سالانه مشاغل مورد نیاز جامعه؛ فراهم کردن زمینه های مناسب جهت کسب تجربه و افزایش مهارت های عملی دانشجویان؛ توسعه صنعت گردشگری؛ گسترش شبکه فناوری اطلاعات و ارتباطات IT و ICT؛ و برنامه ریزی در زمینه ایجاد مشوق هایی برای ترغیب جوانان جهت اشتغال در بخش کشاورزی.

در این بین نباید از انجام اصلاحات اداری و قانونی برای حذف مقررات دست پا گیر غیر ضروری به منظور تشویق سرمایه گذاری داخل و خارج و حفظ حقوق سرمایه گذاران در جهت تقویت صنایع مولد؛ ایجاد فرصت های شغلی برای جوانان دختر و پسر؛ و برنامه ریزی برای بهبود کیفیت کالاها و افزایش قدرت رقابت در بخش های تولیدی به منظور ایجاد امکانات برای صادرات کالا و به دست آوردن سهم بیشتر در بازار جهانی به عنوان سایر راهکارهایی که می تواند در رفع مشکل بیکاری مؤثر باشد غافل شویم (هرندی، ۱۳۸۷).

منابع

- اکبری، ا. (۱۳۸۱). مشکلات نوجوانی و جوانی. تهران: ساوالان.
- انصاری، م.ا. و ربانی، ر. (۱۳۸۴). جامعه شناسی کار و مشاغل. اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.
- رجب زاده، ا. و ملکی، ح. (۱۳۸۷). مطالعات اجتماعی. تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی.
- شفرز، ب. (۱۳۸۳). مبانی جامعه شناسی جوانان. ترجمه ک. راسخ. تهران: نی.
- شفیع آبادی، ع. (۱۳۸۷). راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای و نظریه های انتخاب شغل. تهران: رشد.

منتشر شده توسط سالانه تخصصی
دکتر عبدالله شجاع آبادی
www.dr-a-shafabadi.ir

آ. (۱۳۷۹). جامعه‌شناسی. ترجمه م. صبوری. تهران: سمت.
ح. آبادی، (۱۳۸۵). روان‌شناسی رشد ۲. تهران: سمت.
م. معین، (۱۳۷۵). فرهنگ فارسی. تهران: امیرکبیر.
نواح، ع.ر. و همکاران. (۱۳۸۶). بررسی علل گرایش به مشاغل کاذب در شهر اهواز. مجله پژوهشی
دانشگاه اصفهان (علوم انسانی)، ۷، ۱۶-۱.

Ahola, K. (2005). Relationship between job-related burnout and depressive disorders-results from the Finnish Health 2000 Study. *Journal of Affective Disorders, 88*(1), 55-62.

Broom, D.H & et al. (2006). The lesser evil: Bad jobs or unemployment? A survey of mid-aged Australians. *Social Science & Medicine, 63*(3), 575-586.

Eliason, M. & Storrie, D. (2009). Job loss is bad for your health—Swedish evidence on cause specific hospitalization following involuntary job loss. *Social Science Medicine, 68*(8), 1396-1406.

Ferrie, J.E & et al. (2005). Self-reported job insecurity and health in the Whitehall II study: potential explanations of the relationship. *Social Science & Medicine, 60*(7), 1593-1602.

Gechman, A.S & Wiener, Y. (1975). Job involvement and satisfaction as related to mental health and personal time devoted to work, *Journal of Applied Psychology, 60*(4), 521-523.

Griffin, J.M. (2007). The effect of self-reported and observed job conditions on depression and anxiety symptoms: A comparison of theoretical models. *Journal of Occupational Health Psychology, 12*(4), 334-349.

Kim, H. & et al. (2006). The relationship between nonstandard working and mental health in a representative sample of the South Korean population. *Social Science & Medicine, 63*(3), 566-574.

Lee, M.S.M. & et al. (2009). Relationship between mental health and job satisfaction among employees in a medical center department of laboratory medicine. *Journal of the Formosan Medical Association, 108*(2), 46-154.

Lu, K.Y. & et al. (2007). Relationships between professional commitment, job satisfaction, and work stress in public health nurses in Taiwan. *Journal of Professional Nursing, 23*(2), 110-116.

Maureen ... in the Australian and international International

Journal of Stress Management, 14(4), 417-445.

Paul, K.L. & Moser, K. (2009). Unemployment impairs mental health: Meta-analyses. *Journal of Vocational Behavior*, 74(3), 264-282.

Warren, J.R. & et al. (2004). Job characteristics as mediators in SES-health relationships. *Social Science & Medicine*, 59(7), 1367-1378.